

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ПРОДУКТИ РИБНІ

Пакування

ДСТУ 2641:2007

Видання офіційне

БЗ № 11–2007/522

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2009

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Південний науково-дослідний інститут морського рибного господарства та океанографії (ПівденНІРО), Технічний комітет стандартизації «Рибне господарство» (ТК 33)

РОЗРОБНИКИ: **О. Бітютська** (науковий керівник); **Н. Салахова; Л. Зіміна; Б. Панов**, канд. геогр. наук

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 5 листопада 2007 р. № 297

3 НА ЗАМІНУ ДСТУ 2641–94

**Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України**

Держспоживстандарт України, 2009

ЗМІСТ

	С.
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Терміни та визначення понять	3
4 Позначки та скорочення	3
5 Загальні вимоги	3
6 Пакування у спожиткову тару	4
7 Пакування у транспортну тару	6
7.1 Пакування у місткості (бочки, фляги тощо)	6
7.2 Пакування в ящики	7
7.3 Пакування в мішки, тюки	8
7.4 Транспортне пакування	9
Додаток А Перелік продукції, що рекомендують для пакування у спожиткову тару	10
Додаток Б Рекомендована гранична маса рибних продуктів у ящиках	10
Додаток В Бібліографія	11

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ПРОДУКТИ РИБНІ

Пакування

ПРОДУКТЫ РЫБНЫЕ

Упаковка

FISHERY PRODUCTS

Packing

Чинний від 2009-01-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт поширюється на рибу, водорості, ракоподібні, молюски та продукти їхнього перероблення і встановлює вимоги до пакування у спожиткову і транспортну тару.

Стандарт не поширюється на консерви та пресерви.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2887-94 Пакування та маркування. Терміни та визначення

ДСТУ 2888-94 Пакування та консервація. Терміни та визначення

ДСТУ 2890-94 Тара і транспортування. Терміни та визначення

ДСТУ 3326-96 Риба, морські безхребетні, водорості та продукти їх перероблення. Терміни та визначення

ДСТУ 3748-98 Мішки для цукру. Технічні умови

ДСТУ 3778-98 Ящики пластмасові багатооборотні для пляшок. Загальні технічні умови

ДСТУ 4643:2006 Декстрини. Технічні умови

ДСТУ ГОСТ 745:2004 Фольга алюмінієва для пакування. Технічні вимоги (ГОСТ 745-2003, IDT)

ДСТУ ГОСТ 10117.1:2003 Пляшки скляні для харчових рідин. Загальні технічні умови (ГОСТ 10117.1-2001, IDT)

ДСТУ ГОСТ 15846:2003 Продукція, що постачається до районів Далекої Півночі та прирівняних до них місцевостей. Пакування, маркування, транспортування та зберігання (ГОСТ 15846-2002, IDT)

ГОСТ 1341-97 Пергамент растительный. Технические условия (Пергамент рослинний. Технічні умови)

ГОСТ 1760-86 Подпергамент. Технические условия (Підпергамент. Технічні умови)

ГОСТ 1868-88 Веревки технические и хозяйственные. Технические условия (Мотузки технічні та господарські. Технічні умови)

ГОСТ 2226-88 (ИСО 6590-1-83, ИСО 7023-83) Мешки бумажные. Технические условия (Мішки паперові. Технічні умови)

ГОСТ 2695-83 Пиломатериалы листовых пород. Технические условия (Пиломатеріали листяних порід. Технічні умови)

ГОСТ 3282-74 Проволока стальная низкоуглеродистая общего назначения. Технические условия (Дріт сталевий низьковуглецевий загального призначення. Технічні умови)

ГОСТ 3916.1–96 Фанера общего назначения с наружными слоями из шпона листовых пород. Технические условия (Фанера загального призначення із зовнішніми шарами зі шпону листових порід. Технічні умови)

ГОСТ 3916.2–96 Фанера общего назначения с наружными слоями из шпона хвойных пород. Технические условия (Фанера загального призначення із зовнішніми шарами зі шпону хвойних порід. Технічні умови)

ГОСТ 4034–63 Гвозди тарные круглые. Конструкция и размеры (Цвяхи тарні круглі. Конструкція та розміри)

ГОСТ 5037–97 Фляги металлические для молока и молочных продуктов. Технические условия (Фляги металеві для молока та молочних продуктів. Технічні умови)

ГОСТ 5717–91 Банки стеклянные для консервов. Технические условия (Банки скляні для консервів. Технічні умови)

ГОСТ 5981–88 (ИСО 1361–83, ИСО 3004.1–86) Банки металлические для консервов. Технические условия (Банки металеві для консервів. Технічні умови)

ГОСТ 7420–89 Картон для плоских слоев гофрированного картона. Технические условия (Картон для плоских шарів гофрованого картону. Технічні умови)

ГОСТ 7630–96 Рыба, морские млекопитающие, морские беспозвоночные, водоросли и продукты их переработки. Маркировка и упаковка (Риба, морські ссавці, морські безхребетні, водорості та продукти їх перероблення. Маркування та пакування)

ГОСТ 7730–89 Пленка целлюлозная. Технические условия (Плівка целюлозна. Технічні умови)

ГОСТ 7931–76 Олифа натуральная. Технические условия (Оліфа натуральна. Технічні умови)

ГОСТ 8273–75 Бумага оберточная. Технические условия (Папір обгортковий. Технічні умови)

ГОСТ 8486–86 Пиломатериалы хвойных пород. Технические условия (Пиломатеріали хвойних порід. Технічні умови)

ГОСТ 8777–80 Бочки деревянные заливные и сухотарные. Технические условия (Бочки дерев'яні заливні та сухотарні. Технічні умови)

ГОСТ 9078–84 Поддоны плоские. Общие технические условия (Піддони плоскі. Загальні технічні умови)

ГОСТ 10131–93 Ящики из древесины и древесных материалов для продукции пищевых отраслей промышленности, сельского хозяйства и спичек. Технические условия (Ящики з деревини та деревних матеріалів для продукції харчових галузей промисловості, сільського господарства та сірників. Технічні умови)

ГОСТ 10354–82 Пленка полиэтиленовая. Технические условия (Плівка поліетиленова. Технічні умови)

ГОСТ 11771–93 Консервы и пресервы из рыбы и морепродуктов. Упаковка и маркировка (Консерви та пресерви з риби і морепродуктів. Пакування та маркування)

ГОСТ 12301–81 Коробки из картона, бумаги и комбинированных материалов. Общие технические условия (Коробки з картону, паперу та комбінованих матеріалів. Загальні технічні умови)

ГОСТ 12302–83 Пакеты из полимерных и комбинированных материалов. Общие технические условия (Пакети з полімерних і комбінованих матеріалів. Загальні технічні умови)

ГОСТ 12303–80 Пачки из картона, бумаги и комбинированных материалов. Общие технические условия (Пачки з картону, паперу та комбінованих матеріалів. Загальні технічні умови)

ГОСТ 13356–84 Ящики деревянные для продукции рыбной промышленности. Технические условия (Ящики дерев'яні для продукції рибної промисловості. Технічні умови)

ГОСТ 13511–91 Ящики из гофрированного картона для пищевых продуктов, спичек, табака и моющих средств. Технические условия (Ящики з гофрованого картону для харчових продуктів, сірників, тютюну та мийних засобів. Технічні умови)

ГОСТ 13516–86 Ящики из гофрированного картона для консервов, пресервов и пищевых жидкостей. Технические условия (Ящики з гофрованого картону для консервів, пресервів і харчових рідин. Технічні умови)

ГОСТ 14192–96 Маркировка грузов (Маркування вантажів)

ГОСТ 14961–91 Нитки льняные и льняные с химическими волокнами. Технические условия (Нитки льняні та льняні з хімічними волокнами. Технічні умови)

ГОСТ 16338–85 Полиэтилен низкого давления. Технические условия (Поліетилен низького тиску. Технічні умови)

ГОСТ 17308–88 Шпагаты. Технические условия (Шпагати. Технічні умови)

ГОСТ 18251–87 Лента клеевая на бумажной основе. Технические условия (Стрічка клейка на паперовій основі. Технічні умови)

ГОСТ 18992–80 Дисперсия поливинилацетатная гомополимерная грубодисперсная. Технические условия (Дисперсія полівінілацетатна гомополімерна грубодисперсна. Технічні умови)

ГОСТ 19360–74 Мешки-вкладыши пленочные. Общие технические условия (Мішки-вкладки плівкові. Загальні технічні умови)

ГОСТ 20477–86 Лента полиэтиленовая с липким слоем. Технические условия (Стрічка поліетиленова з липким шаром. Технічні умови)

ГОСТ 21650–76 Средства скрепления тарно-штучных грузов в транспортных пакетах. Общие требования (Засоби скріплення тарно-штучних вантажів у транспортних пакетах. Загальні вимоги)

ГОСТ 23285–78 Пакеты транспортные для пищевых продуктов и стеклянной тары. Технические условия (Пакети транспортні для харчових продуктів і скляної тари. Технічні умови)

ГОСТ 24370–80 Пакеты из бумаги и комбинированных материалов. Общие технические условия (Пакети з паперу та комбінованих матеріалів. Загальні технічні умови)

ГОСТ 24597–81 Пакеты тарно-штучных грузов. Основные параметры и размеры (Пакети тарно-штучних вантажів. Основні параметри та розміри)

ГОСТ 25951–83 Пленка полиэтиленовая термоусадочная. Технические условия (Плівка поліетиленова термоусідна. Технічні умови)

ГОСТ 26663–85 Пакеты транспортные. Формирование с применением средств пакетирования. Общие технические требования (Пакети транспортні. Формування із застосуванням засобів пакетування. Загальні технічні вимоги)

ГОСТ 29298–92 Ткани хлопчатобумажные и смешанные бытовые. Общие технические условия (Тканини бавовняні та змішані побутові. Загальні технічні умови).

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті використовують терміни та визначення понять згідно з ДСТУ 2887, ДСТУ 2888, ДСТУ 2890, ДСТУ 3326.

4 ПОЗНАКИ ТА СКОРОЧЕННЯ

У цьому стандарті застосовано такі позначки та скорочення:

ПМ — марка паперових мішків, один чи два шари яких ламіновані поліетиленом;

НМ — марка паперових мішків, які складаються з непросочених шарів.

5 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

5.1 Пакування має захищати продукцію від пошкодження, втрат, впливу довкілля, а також забезпечувати процеси транспортування, зберігання та реалізації продукції.

5.2 Тара, що її використовують для пакування, має бути міцною, чистою, сухою, без стороннього запаху, відповідати вимогам нормативних документів, зазначених у цьому стандарті.

Можуть бути використані інші види тари та пакування, зокрема ті, які закупаються (імпорт), виготовлені з матеріалів, дозволених до застосування центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я для пакування харчових продуктів, що відповідають санітарним вимогам, вимогам чинних нормативних документів і забезпечують збереження та якість продукції під час транспортування та зберігання.

5.3 За показниками безпеки тара з полімерних матеріалів має відповідати вимогам СанПин 42-123-4240 [1].

5.4 Порядок ввезення та вивезення з України дерев'яної тари має відповідати вимогам чинних нормативно-правових актів.

5.5 Багатообігова тара має підлягати санітарному оброблянню згідно з вимогами Технологічної інструкції з санітарної обробки технологічного обладнання, інвентарю та тари на рибопереробних підприємствах і судах [2].

5.6 Під час пакування в кожній пакованій одиниці має бути продукція одної назви, ґатунку, категорії, розмірної групи, виду розбирання, жирності, солоності, рецептури, одного способу консервування, дати виготовлення.

У кожній одиниці транспортної тари має бути продукція одного виду спожиткового пакування та місткості.

5.7 Вимоги до пакування продукції, не передбачені цим стандартом, мають бути викладені в нормативній документації на продукцію чи в договорі (контракті) на постачання продукції.

Пакування продукції, що постачають до районів Далекої Півночі та прирівняних до них місцевостей, — згідно з ДСТУ ГОСТ 15846.

5.8 Спожиткова і транспортна тара мають містити необхідну інформацію згідно з ГОСТ 7630, а також відповідати вимогам чинного законодавства України [3].

6 ПАКУВАННЯ У СПОЖИТКОВУ ТАРУ

6.1 Продукти рибні пакують у

— банки скляні згідно з ГОСТ 5717 або чинним нормативним документом (риба солена, ікра, пасти, кулінарні вироби, баликові вироби, жири тощо);

— банки металеві згідно з ГОСТ 5981 або чинним нормативним документом (риба солена, ікра, пасти, кулінарні вироби, баликові вироби, агар тощо);

— банки металеві з кришками, що їх насувають, згідно з чинним нормативним документом (ікра осетрових видів риб);

— банки з полімерних матеріалів згідно з чинним нормативним документом (риба солена, баликові вироби, пасти, кулінарні вироби, ікра тощо);

— пляшки скляні з темного чи світлого скла згідно з ДСТУ ГОСТ 10117.1 або чинним нормативним документом (жири, гідролізати тощо);

— пляшки з полімерних матеріалів згідно з чинним нормативним документом (жири);

— флакони з темного чи світлого скла згідно з чинним нормативним документом (жири, гідролізати);

— стаканчики з полімерних і комбінованих матеріалів згідно з чинним нормативним документом (ікра, пастоподібні продукти тощо);

— туби з полімерних і комбінованих матеріалів згідно з чинним нормативним документом (ікра, пастоподібні продукти);

— пакети з полімерних і комбінованих матеріалів згідно з ГОСТ 12302 або чинним нормативним документом (риба охолоджена, заморожена, солена, копчена, в'ялена, сушена, кулінарні вироби, ікра ястиковая в'ялена тощо);

— пакети з паперу та комбінованих матеріалів згідно з ГОСТ 24370 або чинним нормативним документом (борошно кормове, сушені продукти перероблення водоростей тощо);

— мішки паперові згідно з чинним нормативним документом (борошно рибне кормове);

— пачки з картону та комбінованих матеріалів згідно з ГОСТ 12303 або чинним нормативним документом (риба морожена, в'ялена, копчена, сушена тощо);

— коробки з картону та комбінованих матеріалів згідно з ГОСТ 12301 або чинним нормативним документом (риба морожена, в'ялена, копчена, сушена тощо);

— лотки або основи з полімерних матеріалів для подальшого загортання продукції у плівку з полімерних матеріалів або термозварювання згідно з чинними нормативними документами (риба охолоджена, морожена, солена, копчена, в'ялена, сушена, кулінарні вироби, баликові вироби тощо);

— відра поліетиленові згідно з чинним нормативним документом (риба солена, ікра тощо).

6.2 Перелік продукції, що рекомендують для пакування у спожиткову тару, подано в додатку А.

Номінальна кількість продукції за масою або об'ємом має бути встановлена в нормативних документах на цей вид продукції.

Гранично допустимі відхили маси нетто або об'єму від номінального значення кількості продукції в одиниці спожиткової тари мають відповідати вимогам, встановленим Р 50-056 [4].

6.3 Пачки, коробки для пакування копченої, в'яленої, провісної продукції повинні мати на торцях по два отвори діаметром від 10 мм до 12 мм, для пакування дрібної риби отвори можуть бути меншими. Пакети повинні мати перфорацію.

Для реалізації на місці, а також для пакування замороженої риби гарячого копчення дозволено використовувати тару без отворів.

6.4 Внутрішня поверхня пачок, коробок, які використовують для пакування замороженої, копченої, в'яленої, провісної, сушеної продукції має бути покрита парафіном або іншим вологонепроникним матеріалом.

Продукти заморожені у разі пакування в пачки без внутрішнього покриву мають бути попередньо обгорнуті пергаментом згідно з ГОСТ 1341, підпергаментом — згідно з ГОСТ 1760, плівкою целюлозною — згідно з ГОСТ 7730 чи іншим вологонепроникним матеріалом або упаковані в полімерні пакети згідно з чинним нормативним документом.

6.5 Скляні та металеві банки мають бути закупорені згідно з ГОСТ 11771.

Скляні пляшки мають бути закупорені:

— алюмінієвим ковпачком з алюмінієвої фольги згідно з ДСТУ ГОСТ 745, з картонною ущільнювальною прокладкою з целофановим покривом;

— ковпачком з целулоїду або пластичних мас згідно з чинними нормативними документами;

— кроненпробкою з прокладкою згідно з чинними нормативними документами.

Пляшки поліетиленові мають бути герметично закупорені поліетиленовими пробками чи ковпачками згідно з ГОСТ 16338 або пробками з ламким кільцем.

Скляні флакони мають бути закупорені:

— нагвинчуваною пластмасовою кришкою з пластмасовою або поліетиленовою пробкою або прокладкою;

— поліетиленовою пробкою з металевою кришкою, яку закатують, що контролює перше розкриття.

Стаканчики полімерні закупорюють фольгою з термолаком згідно з чинними нормативними документами або комбінованим матеріалом на основі полімерів згідно з чинними нормативними документами.

Полімерні банки, відра поліетиленові закривають полімерними кришками замкового чи іншого виду. Дно туб із бушонами закривають після наповнення продукцією.

6.6 Банки з ікрою мають бути заповнені без порожнин.

Під час фасування паюсної ікри осетрових видів риб у металеві банки з кришками, що їх насувають, на дно і під кришку банок поміщають кружки пергаменту згідно з ГОСТ 1341.

Банки наповнюють ікрою так, щоб поверхня ікри перевищувала краї банки не менше ніж

0,7 см — для банок із граничною місткістю 388 см³;

1,5 см — для банок із граничною місткістю 1340 см³.

Кришки на банки необхідно насунути рівно й точно за позначками, щоб вони щільно прилягали до поверхні ікри. Стик кришки з корпусом банки має бути обтягнуто гумовим кільцем за нормативною документацією.

Ширина гумових кілець має бути:

від 3 см до 4 см — для банок із граничною місткістю 388 см³;

від 5 см до 6 см — для банок із граничною місткістю 1340 см³.

Банки металеві та скляні з ікрою лососевих риб мають бути герметично закупорені під вакуумом.

Для ікри осетрових і лососевих видів риб банки та кришки мають бути літографовані.

6.7 Банки, пляшки, флакони, туби мають бути герметично закупорені.

6.8 Пачки, коробки мають бути закриті.

6.9 Рибні продукти пакують у пакети з полімерних матеріалів відповідно до «Технологічної інструкції про пакування харчової продукції з риби та інших водних живих ресурсів у пакети з полімерних матеріалів» [5].

6.10 Для пакування спожиткової тари у транспортну використовують ящики згідно з 7.2.1 цього стандарту.

Металеві та скляні банки пакують у транспортну тару згідно з ГОСТ 11771.

Скляні пляшки та флакони пакують у тару з повздовжніми та поперечними перегородками з гофрованого картону та інших пакувальних матеріалів, що забезпечують зберігання продукції.

Дозволено флакони, пляшки пакувати у

— картонні коробки з перегородками або решітками згідно з ГОСТ 12301 або чинним нормативним документом;

— картонні пачки з перегородками або решітками згідно з ГОСТ 12303 або чинним нормативним документом.

Дозволено металеві банки та полімерні пляшки установлювати на основі з картону та обтягувати термозсідною плівкою згідно з ГОСТ 25951 або термозсідною плівкою підвищеної міцності без використання картонної основи.

Кількість рядів спожиткового пакування у транспортній тарі встановлює виробник з урахуванням збереження якості продукції у спожитковому пакуванні.

6.11 Пачки, коробки, ящики з гофрованого картону зі спожитковою тарою мають бути обклеєні поліетиленовою стрічкою з липким шаром згідно з ГОСТ 20477 або клейкою стрічкою на паперовій основі згідно з ГОСТ 18251, або поліпропіленовою стрічкою згідно з чинним нормативним документом.

Дозволено пачки та коробки у разі транспортування пакувати у термозсідну плівку згідно з ГОСТ 25951.

6.12 Пачки та коробки з продукцією можуть бути укладені щільними рядами в ящики з гофрованого картону.

Дозволено пачки та коробки групувати у стоси, з подальшим пакуванням стосу в обгортковий папір із міцнісними показниками, що не нижче, ніж передбачені для паперу марки В (1 м² масою від 50 г до 60 г) згідно з ГОСТ 8273, або в термозсідну плівку згідно з ГОСТ 25951.

Стоси, обгорнуті папером, мають бути склеєні поліетиленовою стрічкою з липким шаром згідно з ГОСТ 20477 чи клейкою стрічкою на паперовій основі згідно з ГОСТ 18251 або обв'язані мотузкою згідно з ГОСТ 1868 чи шпагатом згідно з ГОСТ 17308. Кінці мотузки або шпагату мають бути заклеєні етикеткою для забезпечення контролю розкривання.

6.13 Мішки паперові заклеюють клеєм із декстрину згідно з ДСТУ 4643 або полівінілацетатною дисперсією згідно з ГОСТ 18992. Мішки паперові упаковують у ящики з гофрованого картону згідно з ГОСТ 13511. Внутрішній простір ящиків має бути заповнено так, щоб уникнути перемищення пакетів під час транспортування.

7 ПАКУВАННЯ У ТРАНСПОРТНУ ТАРУ

7.1 Пакування у місткості (бочки, фляги тощо)

7.1.1 Продукти рибні пакують у

— бочки дерев'яні заливні згідно з ГОСТ 8777 (риба охолоджена, солена, ікра, жир технічний або напівфабрикат для промислового перероблення, кормові продукти);

— бочки дерев'яні заливні, які були у вжитку, згідно з чинним нормативним документом (риба охолоджена, солена, ікра, жир технічний або напівфабрикат для промислового перероблення, кормові продукти);

— бочки дерев'яні сухотарні згідно з ГОСТ 8777 (риба охолоджена, солена, кормові продукти);

— бочки дерев'яні сухотарні, які були у вжитку, згідно з чинним нормативним документом (риба охолоджена, солена, кормові продукти);

— фляги металеві згідно з ГОСТ 5037 (жири);

— бочки поліетиленові згідно з чинним нормативним документом (жир технічний або напівфабрикат для промислового перероблення, солена риба, кормові продукти);

— інші місткості (цистерни, бочки сталеві тощо) у разі виконання вимог 5.1—5.3 цього стандарту (жир технічний або напівфабрикат для промислового перероблення, кормові продукти).

7.1.2 Перед використанням заливні бочки замочують і перевіряють на протікання.

Сухотарні бочки використовують з мішками-вкладками з полімерних матеріалів згідно з ГОСТ 19360 або чинним нормативним документом.

Мішки-вкладки скріплюють затискачами або вони мають бути зав'язані подвійним вузлом із перегином, або край мішка має бути скручено джгутом та затиснуто кришкою бочки. Спосіб закупорювання мішків має унеможливити витікання рідкої частини продукту.

Дозволено за узгодженням зі споживачем для місцевої реалізації в період з листопада до березня пакувати фарш кормовий у бочки сухотарні без використання мішків-вкладок.

7.1.3 Рибу нерозібрану, зябрену, обезголовлену та спинку треба укладати щільними перехресними рядами, ледь похило, спинкою донизу, верхній ряд — спинкою догори.

Можливе укладання риби паралельними рядами.

Рибу, розібрану на пласт, укладають у розгорнутому вигляді шкіряним покривом донизу, верхній ряд — шкіряним покривом догори; напівпласт — у згорнутому вигляді поверхнею розрізу вверх, верхній ряд — розрізом донизу.

Дрібні види риб укладають насипом з розрівнюванням пошарово. Можна застосовувати вібраційне ущільнення.

Особливості укладання окремих видів риб зазначено в чинних нормативних документах на цю продукцію.

7.1.4 Рибу охолоджену пакують у бочки дерев'яні сухотарні, які повинні мати у днищах отвори для стікання води.

Охолоджену рибу укладають у тару з пересипанням льодом. Кількість необхідного льоду визначає виробник з урахуванням умов транспортування [6].

7.1.5 Солену пробойну та зернисту лососеву ікру пакують у дерев'яні заливні бочки, парафіновані всередині. Для вистилання бочок використовують бавовняну тканину згідно з ГОСТ 29298 та пергамент згідно з ГОСТ 1341.

Бочки з ікрою лососевих риб зовні мають бути вкриті оліфою згідно з ГОСТ 7931.

Бочки заповнюють ікрою щільно, без порожнин. Бочки з ікрою мають бути опломбовані.

7.1.6 Тару з жиром заповнюють не більше ніж на 99 % її повного об'єму.

7.1.7 Бочки, фляги, інші місткості мають бути закупорені, кришки полімерних бочок загвинчені. За узгодженням зі споживачем дозволено закривати дерев'яні бочки поліетиленовою плівкою згідно з ГОСТ 10354 з обов'язковим закріпленням обручем.

Тару за необхідності пломбують.

7.2 Пакування в ящики

7.2.1 Продукти рибні пакують у

— ящики з гофрованого картону згідно з ГОСТ 13516, ГОСТ 13511 або згідно з чинним нормативним документом (риба, водорості, ракоподібні, молюски та продукти їх перероблення заморожені, копчені, в'ялені, сушені, провісні та продукти у спожитковій тарі);

— ящики з полімерних матеріалів багатообігові згідно з чинним нормативним документом (риба, водорості, ракоподібні, молюски та продукти їх перероблення охолоджені, солені, копчені, в'ялені, провісні, сушені та продукти у спожитковій тарі, крім скляних банок, пляшок);

— ящики пластмасові багатообігові згідно з ДСТУ 3778 (продукти у скляних пляшках);

— ящики дерев'яні згідно з ГОСТ 13356 або згідно з чинним нормативним документом (риба охолоджена, солена; ракоподібні, молюски живі, охолоджені та продукти у спожитковій тарі);

— ящики з фанери згідно з ГОСТ 10131 або згідно з чинним нормативним документом (продукти перероблення водоростей та продукти у спожитковій тарі);

— ящики металеві багатообігові згідно з чинним нормативним документом (риба, ракоподібні, молюски та продукти їх перероблення солені, пряні, мариновані, копчені, кулінарні та продукти у спожитковій тарі, крім скляних банок, пляшок).

7.2.2 Рекомендована гранична маса для різних видів продуктів згідно з додатком Б.

7.2.3 Для охолодженої риби ящики з полімерних матеріалів повинні мати отвори у торцевих стінках або днищі, дерев'яні ящики — щілини шириною до 5 мм для стікання води.

Ящики для пакування копчених, в'ялених, сушених, провісних продуктів повинні мати на торцевих стінках по 2—3 отвори діаметром від 20 мм до 30 мм.

Заморожену рибу гарячого копчення можна пакувати в тару без отворів.

7.2.4 Заморожені продукти пакують у ящики з гофрованого картону з обичайкою або без неї. Міцність ящика має забезпечувати його цілість під час вантажно-розвантажувальних робіт.

Блоки замороженої продукції під час укладання мають бути упаковані в мішки-вкладки з полімерних матеріалів згідно з чинним нормативним документом чи перекладені будь-яким вологонепроникним матеріалом.

Дозволено заморожену рибу, призначену для подальшого перероблення на підприємстві-виробнику, а також для місцевої реалізації, пакувати в пакети з полімерних матеріалів без наступного пакування в ящики з гофрованого картону.

Мішки-вкладки мають бути термозварені, скріплені затискачем чи підгорнуті.

7.2.5 Ящики перед укладанням в них солених, копчених, в'ялених, сушених, провісних продуктів мають бути вистелені усередині, окрім торцевих стінок, пергаментом згідно з ГОСТ 1341, підпергаментом згідно з ГОСТ 1760, целюлозною плівкою згідно з ГОСТ 7730 чи обгортковим папером згідно з ГОСТ 8273.

Не дозволено вистилати ящики з соленою рибою та баликовими виробами обгортковим папером.

7.2.6 Рибу в ящики укладають згідно з 7.1.3, для риби охолодженої також дотримуються вимог, встановлених у 7.1.4 цього стандарту.

7.2.7 Мідії-сирець, рапану укладають у тару насипом шаром не більше ніж 20 см. Живі мідії укладають у ящики щільними рядами будь-яким випуклим боком стулки донизу.

Раків укладають черевцем донизу, рівними рядами (не більше ніж 5 шт. у висоту), щільно, щоб вони не могли переміщатися.

Перед укладанням живих мідій, раків на дно і під кришку ящиків стелять чисту, суху, без стороннього запаху мішкову тканину згідно з ДСТУ 3748 або пергамент згідно з ГОСТ 1341, чи підпергамент згідно з ГОСТ 1760.

Не дозволено укладати раків навалом.

7.2.8 Ящики з гофрованого картону з обичайками мають бути обв'язані стрічкою з полімерних матеріалів або обклеєні в один чи два пояси поліетиленовою стрічкою з липким шаром згідно з ГОСТ 20477 або клейкою стрічкою на паперовій основі згідно з ГОСТ 18251, чи поліпропіленовою стрічкою згідно з чинними нормативними документами.

Ящики з гофрованого картону без обичайок мають бути склеєні по поперечних або по вздовжніх клапанах клейкою стрічкою на паперовій основі згідно з ГОСТ 18251 шириною від 50 мм до 100 мм або поліетиленовою стрічкою з липким шаром згідно з ГОСТ 20477. Кінці стрічки мають заходити на прилеглі до заклеєного шва стінки ящика на 50—60 мм.

Дозволено під час міжміських перевезень для підсилення жорсткості та забезпечення зберігання ящиків з гофрованого картону застосовувати дерев'яні кріплення, які вставляють у ящики (П-подібної, квадратної, трикутної форми).

Дозволено використовувати інші способи обв'язування та обтягування ящиків, а також інші допоміжні пакувальні засоби за умови забезпечення цілості ящиків під час вантажно-розвантажувальних робіт.

7.2.9 Полімерні, металеві ящики мають бути закриті кришками, які у разі необхідності закріплюють дротом згідно з ГОСТ 3282 чи шпагатом згідно з ГОСТ 17308, пропущеними крізь отвори у ящиках та кришках.

Ящики з охолодженою рибою дозволено не закривати кришками, якщо конфігурація ящиків не призводить до механічного пошкодження риби.

7.2.10 Дерев'яні ящики з продуктами у скляних пляшках та банках мають бути забиті цвяхами згідно з ГОСТ 4034, а за необхідності — щільно скріплені з торцевих сторін сталлю стрічкою згідно з ГОСТ 3560 чи сталлим дротом згідно з ГОСТ 3282.

Ящики з ікрою, баликовими виробами з лососевих, осетрових риб, іншими видами делікатесної продукції мають бути опломбовані.

7.3 Пакування в мішки, тюки

7.3.1 Продукти рибні пакують у

— мішки тканинні згідно з ДСТУ 3748 або чинним нормативним документом із граничною масою продукту:

- 40 кг — риба заморожена, в'ялена, сушена; плавці акул сушені, продукти перероблення водоростей, кормове борошно;
- 60 кг — кормові продукти;
- мішки паперові чотирьох-, шестишарові марок НМ, ПМ згідно з ГОСТ 2226 із граничною масою продукту:
 - 25 кг — риба заморожена, в'ялена, сушена;
 - 30 кг — продукти перероблення водоростей, продукти кормові, зокрема борошно кормове;
- мішки поліпропіленові згідно з чинним нормативним документом із граничною масою продукту 30 кг (риба заморожена, продукти кормові, зокрема борошно кормове);
- мішки паперові з поліпропіленовим внутрішнім шаром згідно з чинним нормативним документом із граничною масою продукту 20 кг з попереднім пакуванням у мішки-вкладки з полімерних матеріалів згідно з чинним нормативним документом (риба заморожена);
- тюки з полотнопрошивного пакувального матеріалу згідно з чинним нормативним документом (риба заморожена, для особливо великих рибин).

Дозволено для пакування риби замороженої, продуктів перероблення водоростей, продуктів кормових, зокрема борошна кормового, використовувати мішки тканинні, льняно-джуто-кенафні, що були у вжитку.

Мішки, що були у вжитку, мають бути міцними, чистими, сухими, зі збереженням структури тканини.

7.3.2 Продукти перероблення водоростей, продукти кормові, зокрема борошно кормове, пакують у мішки тканинні, льняно-джуто-кенафні та паперові марки НМ з попереднім пакуванням у мішки-вкладки з полімерних матеріалів згідно з чинним нормативним документом.

7.3.3 Розміри та маса тюків залежать від розмірів риб.

Під час пакування в тюки:

- осетрові види риб заморожені обгортають у два шари полотнопрошивного пакувального матеріалу з прокладкою з картону між шарами пакувального матеріалу згідно з ГОСТ 7420 чи двома-чотирма шарами обгорткового паперу згідно з ГОСТ 8273;
- акулу заморожену попередньо укладають у мішки-вкладки з полімерних матеріалів згідно з чинним нормативним документом.

7.3.4 У мішки в'ялену та сушену рибу укладають в'язками, розсипом чи поштучно, сушені плавці акул — комплектно.

7.3.5 Мішки, тюки міцно зашивають ручним чи машинним способом нитками згідно з ГОСТ 14961 чи шпагатом згідно з ГОСТ 17308. Мішки-вкладки мають бути зав'язані чи зашиті разом із зовнішнім мішком.

Тюки обв'язують мотузкою згідно з ГОСТ 1868.

Тюки с осетровими видами риб перед обв'язкою мотузкою обкладають фанерою згідно з ГОСТ 3916.1, ГОСТ 3916.2 чи тонкими дощечками з пиломатеріалів згідно з ГОСТ 2695, ГОСТ 8486.

Під час транспортування у рефрижераторних секціях заморожені осетрові риби можуть бути упаковані без застосування обгорткового матеріалу (фанери чи тонких дощечок), але з обов'язковим обв'язуванням тюків мотузкою за ГОСТ 1868.

7.4 Транспортне пакування

7.4.1 Транспортну тару формують у пакети згідно з ГОСТ 23285, ГОСТ 26663.

7.4.2 Основні параметри і розміри пакетів — згідно з ГОСТ 24597. Транспортний пакет розміром 800 мм × 1200 мм формують без піддону чи на плоскому піддоні згідно з ГОСТ 9078.

Дозволено пакети скріплювати поліетиленовою термозсідною плівкою згідно з ГОСТ 25951, стропами та іншими засобами скріплювання згідно з ГОСТ 21650.

7.4.3 Транспортні пакети повинні мати маркування згідно з ГОСТ 14192.

ДОДАТОК А
(довідковий)**ПЕРЕЛІК ПРОДУКЦІЇ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬ
ДЛЯ ПАКУВАННЯ У СПОЖИТКОВУ ТАРУ**

- 1 Риба охолоджена
- 2 Риба заморожена
- 3 Філе, фарш заморожені
- 4 Паста білкова заморожена «Океан»
- 5 Набори рибні для юшки заморожені
- 6 М'ясо мідії варено-заморожене, м'ясо рапани
- 7 Кальмар, каракатиця, креветки, лангусти, восьминоги заморожені
- 8 Риба в'ялена, провісна
- 9 Кальмар сушений, гарячого копчення, в'ялений
- 10 Риба холодного копчення
- 11 Риба гарячого копчення
- 12 Баликові вироби з різних видів риб холодного копчення, в'ялені
- 13 Риба солена, пряного засолу, маринована
- 14 Кулінарні продукти
- 15 Продукти перероблення водоростей
- 16 Гідролізати, соуси, пасти
- 17 Ковбасні вироби
- 18 Хворост, чіпси, крекер
- 19 Пельмені
- 20 Борошно кормове
- 21 Рибні жири
- 22 Риба кормова солена
- 23 Ікра

ДОДАТОК Б
(довідковий)**РЕКОМЕНДОВАНА ГРАНИЧНА МАСА
РИБНИХ ПРОДУКТІВ У ЯЩИКАХ**

Таблиця Б.1

Вид продукції	Маса, кг
Мідії живі	10
Мідії живі для реалізації на місці	15
Мідії живі — сирець	30
Раки живі	10
Раки живі — сирець, рапана жива	20
Риба охолоджена	30
Риба заморожена	40
Філе заморожене	30
Кальмар, каракатиця, ракоподібні заморожені	30
Риба дрібна солена «Південна», риба дрібна солена, риба дрібна солена з прянощами, сардини солені з прянощами	15
Сардини солені	10
Риба солена великих видів, кілька чорноморська, тюлька, хамса солені — напівфабрикат для промислового перероблення	30
Риба в'ялена, провісна	30

Кінець таблиці Б.1

Вид продукції	Маса, кг
Риба сушена	10
Оселедці холодного копчення	20
Оселедці гарячого копчення незаморозені	10
Оселедці гарячого копчення заморожені	20
Сардини солоні, холодного, гарячого копчення	10
Сардини солоні, холодного, гарячого копчення для реалізації на місці	20
Баликові вироби з осетрових видів риб холодного, гарячого копчення, в'ялені	30
Риба дрібна гарячого копчення	20
Риба «Ароматна» гарячого копчення	8
Риба дрібна холодного копчення, риба холодного копчення типу «Кіперс»	10
Риба великих видів гарячого, холодного копчення	20
Кальмар в'ялений і сушений	15
Ікра ястикова в'ялена	10
Ковбасні вироби, сосиски	15
Продукти перероблення водоростей сушені	10
Хворост, крекер сушені з риби та морепродуктів	4

ДОДАТОК В
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 СанПиН 42-123-4240–86 Допустимые количества миграции (ДМК) химических веществ, выделяющихся из полимерных материалов, контактирующих с пищевыми продуктами, и методы их определения (Допустимі кількості міграції (ДМК) хімічних речовин, які виділяються з полімерних матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, і методи їх визначання), затверджені Міністерством охорони здоров'я СРСР 31.12.86

2 ТІ 15-001–2002 Технологічна інструкція з санітарної обробки технологічного обладнання, інвентарю та тари на рибопереробних підприємствах і суднах, затверджена наказом Укрдержрибгоспу від 15.04.2002 № 60

3 Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини від 6 вересня 2005 р. № 2809-IV

4 Р 50-056–96 Рекомендації. Продукція, фасована в пакованні. Загальні вимоги до кількості, затверджені наказом Держстандарту України від 18.07.96 № 300

5 Технологічна інструкція про пакування харчової продукції з риби та інших водних живих ресурсів у пакети з полімерних матеріалів, затверджена наказом Укрдержрибгоспу від 27.01.2005 №14

6 Первинна обробка риби. Виробництво охолодженої і мороженої рибопродукції: Збірник технологічних інструкцій, затверджений наказом Укрдержрибгоспу від 27.01.2005 № 13.

Код УКНД 55.020; 67.120.30

Ключові слова: бочки, мішки, пакування, реалізація на місці, спожиткова тара, транспортна тара, тюки, ящики.

Редактор **І. Дьячкова**
Технічний редактор **О. Марченко**
Коректор **О. Ніколаєнко**
Верстальник **Ю. Боровик**

Підписано до друку 16.03.2009. Формат 60 × 84 1/8.
Ум. друк. арк. 1,39. Зам. Ціна договірна.

Виконавець
Державне підприємство «Український науково-дослідний
і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»)
вул. Святошинська, 2, м. Київ, 03115
Свідоцтво про внесення видавця видавничої продукції до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції від 14.01.2006 р., серія ДК, № 1647